

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філології

**СУЧАСНА ПЕДАГОГІКА
ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКА**

Дніпро 2024

ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ	54
<i>Kateryna Pantileienko</i>	
BACKGROUND TRENDS IN THE GETTING THE EDUCATION FOR WOMEN.....	64
<i>Крамаренко Т. В., Гордійчук О. Є.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА.....	73
<i>Olga Piddubtseva, Yana Lavrynets</i>	
DIE VERWENDUNG DER INTERAKTIVEN TECHNOLOGIEN IM DEUTSCHUNTERRICHT	87
<i>Olena Rezunova, Dmytro Zhukovskyi, Vitalii Chehorka</i>	
ARTIFICIAL INTELEGENCE AS AN EFFECTIVE TOOL FOR LEARNING ENGLISH FOR ACADEMIC PURPOSE BY PHD STUDENTS... ..	94
<i>Olena Stukalo, Marharyta Pedorenko</i>	
INTERACTIVE METHODS OF LEARNING FOREIGN LANGUAGE AT THE AGRICULTURAL UNIVERSITY	102
<i>Чорнобай В. Г., Міщенко В. М.</i>	
НАЙБІЛЬШ ВИКОРИСТОВУВАНІ МЕТОДИ АКТИВНОГО ТА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ... ..	112
<i>Keteryna Sheypak, Olexandra Pikiner</i>	
TRENDS IN REFORMING TEACHING METHODS ENGLISH LANGUAGE IN NON-LANGUAGE UNIVERSITIES.....	123

УДК 378.147

НАЙБІЛЬШ ВИКОРИСТОВУВАНІ МЕТОДИ АКТИВНОГО ТА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Чорнобай Віра Георгіївна

ст. викл. каф. філології ДДАЕУ,

Міщенко Вадим Миколайович

студент гр. БЦІ-1-22 ДДАЕУ

Проблема вибору максимально ефективних і раціональних методів викладання іноземних мов, які відповідають сучасним умовам навчання і відповідають вимогам стандартів сучасної освіти, не втрачає своєї актуальності протягом багатьох десятиліть. Інтерактивні технології дозволяють слухачам у навчально-ігровому полі програти різні особистісні та посадові ролі, освоїти їх при створенні майбутньої моделі людської взаємодії у виробничій ситуації. При застосуванні в навчанні інтерактивних технологій студент максимально наближений до умов навчального матеріалу, включається в досліджувану ситуацію, збуджується до активних дій, переживає стан успіху і мотивує свою поведінку. Можливість застосування інтерактивної роботи на практичних заняттях, де проходить засвоєння викладеного нового матеріалу, на парах, де застосовуються знання, на спеціальних практичних заняттях, як узагальнення або опитування. На початкових етапах навчання досить ефективна робота в парах. Величезним плюсом є можливість висловитися кожній дитині, здійснити обмін власними ідеями з партнером, а потім озвучити їх всій аудиторії, і найголовніше – до роботи буде залучений кожен здобувач.

***Ключові слова:** інтерактивні технології, активні технології, наука педагогіка, класифікація, метод проєктів, рольова гра, кластер, “мозковий штурм”, аналіз конкретних ситуацій.*

Вступ. Одним із завдань ЗВО в сучасних умовах працевлаштування фахівців є розвиток комунікативних навичок здобувачів вищої освіти у сфері професійного спілкування. Це означає розвиток навичок ефективної комунікації з майбутніми колегами та партнерами шляхом вивчення тем іноземною мовою, які відповідають їхній майбутній професії.

Актуальність. Необхідність здобувачам вищої освіти та викладачам іноземних мов приділяти серйозну увагу ефективності та якості процесу навчання, бо мови – “живі” і зазнають змін щогодини, щодня. Вміння викладачів поєднувати різноманітні технології – одне з найнеобхідніших у сучасному середовищі.

Аналіз досліджень. Відповідно до аспектів системного, синергетичного, особистісного, діяльнісного, компетентнісного підходів та на основі аналізу наявних науково-педагогічних праць з досліджуваної проблеми (Н.Н. Дзулічанська, Е.Ф. Зеєр, І.А. Зимня, М.Д. Ілязова,

Е.А. Кагакіна, М.В. Крупіна, О.Є. Курлигіна, А. К. Маркова, Л. М. Мітіна, Ю.Г. Татура, Ю. В. Фролов, А. В. Хуторський, Т. А. Чекаліна, В. Д. Шадрікова та ін.) виділили наступні складові професійної компетентності студентів ВНЗ: ціннісна, організаційно-мотиваційна, пізнавальна, операційно-діяльнісна, індивідуально-психологічна, соціальна, оцінно-рефлексивна, корекційна.

Мета дослідження – обґрунтувати дидактичну основу формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів технічних (аграрних) ЗВО засобами активних та інтерактивних технологій.

Практичне значення. Навчальний процес із застосуванням активних та інтерактивних методів, на відміну від традиційних занять, де студент є пасивним слухачем, будується на основі включеності до нього всіх студентів групи без винятку, причому кожен з них здійснює свій індивідуальний внесок у вирішення поставленого завдання за допомогою активного обміну знаннями, ідеями, способами діяльності.

Наукова новизна. Сучасна педагогічна наука повинна перейти на новий етап, оновити науково-методичну систему освіти, удосконалити форми і методи навчання, скорочення розриву між реальним рівнем підготовки фахівців і запитами роботодавців, забезпечення безперервності освіти, аналіз зарубіжного досвіду в освіті.

Матеріалом дослідження є розробка та впровадження в навчальний процес тандему класичних технологій навчання з інтерактивними технологіями задля досягнення сучасних вимог працедавців до молодих фахівців.

Методичним змістом сучасного практичного заняття з іноземної мови має бути комунікативність – спрямованість навчального процесу на

наближення його до реального процесу спілкування на основі мовленнєвих знань, умінь і навичок. Необхідність забезпечення комунікативної спрямованості навчання студентів нелінгвістичних ВНЗ вимагає розвитку та вдосконалення всіх видів мовленнєвої іншомовної діяльності. Основну увагу слід приділяти розвитку вмінь здійснювати всі види мовленнєвої діяльності: аудіювання – розуміння (аудіювання), говоріння, читання, письмо. Таким чином, головна мета навчання іноземної мови вбачається в розвитку в учнів умінь використовувати іноземну мову як засіб у діалозі культур сучасного світу, формування в них навичок іншомовного спілкування для досягнення високого рівня мовної компетенції у своїй галузі [1, с.56]. Тому важлива роль сьогодні належить інтерактивним методам і технологіям навчання, які розвивають критичне мислення учнів, збагачують їхню уяву, вдосконалюють культуру спілкування та соціальну поведінку, а також формують уміння ухвалювати колективні та індивідуальні рішення, що створює передумови для ефективного навчання. удосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах . Як показують дослідження, інтерактивними прийнято називати засоби, які забезпечують безперервну діалогічну взаємодію суб'єктів освітнього процесу [2, с. 67]. Інтерактивна діяльність базується на активному спілкуванні учасників навчально-виховного процесу. “Суть інтерактивного навчання, – кажуть дослідники, – полягає в тому, що процес навчання підпорядковується постійній активній взаємодії всіх учнів. Учитель і учень є рівноправними суб'єктами виховання” [3, с. 27–30]. Тому в прямому сенсі інтерактивним можна назвати метод, в якому учень є співучасником процесу навчання. Він виступає не тільки як слухач, спостерігач, а й бере активну участь у тому, що відбувається. Ю. В. Гуцин вважає, що інтерактивними можна вважати методи, які реалізуються через активну взаємодію учнів у процесі навчання. Вони дозволяють під час спільної справи здобувати нові знання та організовувати корпоративну діяльність, від окремої взаємодії двох-трьох людей один з одним і до широкої співпраці багатьох [4, с. 9]. Аналіз

наукової літератури засвідчує, що основною метою, яку дослідники висувують при застосуванні інтерактивних методів, є формування в учнів навичок самовизначення, контроль їх навчальної діяльності за виконанням завдань, досягнення певного результату та вибір найбільш раціонального способу знайти для цього необхідні інструменти, розумова чи організаторська праця, щоб стати самостійним суб'єктом навчальної діяльності [5, с. 77–78].

Головною метою викладання іноземної мови в університетському середовищі є практичне володіння цією мовою. Це означає, що вимоги до рівня мовленнєвих навичок та вмінь студентів підвищуються, а підходи до вибору змісту навчання стають більш інноваційними. У новітньому підході до викладання іноземної мови активне навчання має пріоритет. Цього можна досягти, використовуючи два основні сучасні принципи навчання англійської мови: активні та інтерактивні технології. У такому контексті перед викладачем стоїть завдання вибрати ефективні методи навчання, спрямовані на формування комунікативної компетенції учнів. Взаємодія в процесі засвоєння нових знань та навичок підносить пізнавальний і соціальний досвід учнів на новий, більш високий рівень. Інтерактивне навчання полягає в тому, що всі учні активно взаємодіють у процесі навчання, мають можливість обговорювати та аналізувати матеріал, спільно шукати вирішення завдань. Учень стає активним учасником творчого процесу, а роль вчителя розширюється до наставника та науковця, який ставить перед собою завдання не лише давати відповіді, а й стимулювати здобувачів до самостійного пошуку знань. Основним принципом інтерактивного навчання є колективна взаємодія, через яку учні досягають комунікативних цілей шляхом взаємодії в соціальних активностях: дискусіях, рольових іграх, діалогах тощо. Це сприяє особистісно орієнтованому підходу до навчання та формуванню позитивного колективного середовища в групі.

З філософської та соціологічної точки зору, саме у спілкуванні відображена сутність людського буття. У процесі комунікації формується

певна спільнота (передусім базована на спільних цінностях, інтересах, переконаннях і цілях), єдиний просторовий і духовний континуум, де кожний учасник зберігає свої індивідуальні особистісні властивості.

Міжособистісне спілкування – одна зі сторін цілісного процесу спілкування, в якому існують пізнавальний, емоційний і поведінковий компоненти. Існує перелік якостей особистості, необхідних для успішного спілкування: спрямованість, при якій інші люди перебувають у центрі системи цінностей; достатній рівень розвитку пізнавальних процесів, спостережливість; “соціальна уява”, інтуїція, здатність ставити себе на місце іншої людини; сформованість емоційної сфери (тобто здатність до співпереживання); вміння обирати стосовно іншої людини найбільш адекватний спосіб поведінки; гнучкість у виборі засобів впливу на іншу людину; знання власних особливостей і вміння керувати своєю поведінкою.

Активні методи навчання базуються на схемі взаємодії “вчитель = здобувач”. З назви зрозуміло, що це методи, які передбачають рівноправну участь викладача та здобувачів у навчальному процесі. Тобто майбутні фахівці виступають рівноправними учасниками та творцями практичного заняття. Активні методи навчання – це способи активізації навчальнопізнавальної діяльності здобувачів, які спонукають їх до активної мисленнєвої діяльності та практики в процесі засвоєння навчального матеріалу, коли активний не лише вчитель, а й учні.

Активні методи навчання дозволяють вирішити такі проблеми:

- підпорядкування процесу навчання управлінському впливу викладача; • забезпечення активної участі у навчальній роботі як підготовлених, так і не підготовлених студентів;
- налагодження постійного моніторингу навчального процесу.

Ідея активних методів навчання в педагогіці не нова. Основоположниками методу вважаються такі видатні педагоги, як Я. Коменський, І. Песталоцці, А. Дістервег, Г. Гегель, Дж. Руссо, Д. Дьюї. Хоча

думка про те, що успішне навчання будується, перш за все, на самопізнанні, зустрічається ще у стародавніх філософів.

Найзагальніша класифікація поділяє активні методи на дві великі групи: індивідуальні та групові. Більш детально включає такі групи: обговорення, ігри, навчання, рейтинг.

Найпоширеніші методи активного навчання:

- Презентації – найпростіший і найдоступніший метод для використання на занятті. Це слайд-шоу, підготовлене з теми самими учнями.
- Кейс-технології – використовуються в педагогіці з минулого століття. Він заснований на аналізі змодельованих або реальних ситуацій і пошуку рішення. Крім того, існує два підходи до створення кейсів. Американська школа пропонує пошук єдино правильного вирішення проблеми. Європейська школа, навпаки, вітає багатогранність рішень та їхню обґрунтованість.
- Проблемна лекція – на відміну від традиційної, передача знань під час проблемної лекції відбувається не в пасивній формі. Тобто вчитель не подає готових тверджень, а лише ставить питання і позначає проблему. Правила виводять учні самостійно. Цей метод досить складний і вимагає від учнів певного досвіду логічних міркувань.
- Дидактичні ігри – на відміну від ділових ігор, дидактичні ігри суворо регламентовані і не передбачають розробки логічного ланцюжка вирішення завдання. Ігрові методи можна віднести до інтерактивних методів навчання. Все залежить від вибору гри. Отже, популярні ігри-подорожі, вистави, вікторини, КВК – прийоми з арсеналу інтерактивних методів, оскільки передбачають взаємодію учнів один з одним.
- Метод кошика – заснований на моделюванні ситуації. Наприклад, учень має виступити екскурсоводом і провести екскурсію в історичному музеї. При цьому його завдання – зібрати та донести інформацію про кожен експонат.

Процес спілкування проходить наступні стадії: а) вибір партнера;

б) підвищення рівня знань партнера ініціатором спілкування;

в) взаєморозуміння психологічних особливостей партнерів; г) узгодження взаємодії; д) встановлення взаємовідносин. Усі зазначені стадії реалізуються у формі психологічної та мовленнєвої діяльності партнерів.

Інтерактивні методи навчання сприяють самостійному пошуку інформації та реалізації освітніх потреб через практичну діяльність, орієнтовані на домінування пізнавальної активності студентів у процесі формування професійних компетентностей. Їх використання передбачає моделювання життєвих ситуацій, вирішення професійних завдань відповідно до аналізу обставин і ситуацій.

Інтерактивні методи базуються на схемах взаємодії “викладач = здобувач” та “здобувач = здобувач”. Тобто тепер не лише викладач залучає майбутніх фахівців до навчального процесу, а й вони самі, взаємодіючи між собою, впливають на мотивацію кожного здобувача вищої освіти. Учитель виступає лише в якості помічника. Його завдання – створити умови для прояву ініціативи здобувачів.

На основі формування компонентів професійної компетентності всі інтерактивні методи навчання систематизовано таким чином: організаційномотиваційні (дискусія, рольова гра, діалог тощо); пізнавальні (демонстрація дослідів, презентація, інтерактивна гра, розбір конкретних ситуацій, організаційно-розова гра, евристична бесіда, “круглий стіл” тощо); операційно-діяльнісний (“мозковий штурм”, кейс-метод, проєктний метод, лекція, семінар, практичні та лабораторні заняття проблемного характеру, лекція-візуалізація, конференція, організаційно-діялісна гра, ділова гра, моделювання професійних ситуацій тощо); соціально-психологічні (метод співпраці, психологічний тренінг, розминка, колективне вирішення творчих завдань тощо); оцінно-рефлексивні (конкурс практичних робіт з їх обговоренням, групове обговорення, вправи, контрольні роботи, лабораторні заняття тощо); корекційна (робота в малих групах тощо).

У сучасній педагогічній методиці існує багато активних та інтерактивних методів. Ось найбільш використовувані методи та технології навчання студентів англійської мови:

Активні / інтерактивні методи, які використовуються на заняттях з іноземної мови

<i>Проектний метод</i>	<i>Рольова гра</i>	<i>Кластер</i>	<i>“Мозковий штурм”</i>	<i>Кейс-стаді</i>
------------------------	--------------------	----------------	-------------------------	-------------------

Метод проєктів – комплексний метод навчання, який дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, де учні виявляють самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності. Існує три основних типи проєктів для навчання мови: 1) груповий проєкт, у якому “дослідження ведеться всією групою, і кожен студент вивчає певний аспект обраної теми”; 2) міні-дослідження, що полягає у проведенні “індивідуального соціологічного опитування за допомогою анкет та інтерв’ю”; 3) проєкт, заснований на роботі з літературою (тексти за фахом), що передбачає “вибіркове читання на тему, яка цікавить студента” і підходить для індивідуальної роботи. Використовувати цю форму навчання можна під час вивчення тем “Моя майбутня професія”, “Екологія”, “Сільськогосподарські товаровиробники”, “Тваринництво в Україні та Великобританії”.

Важливим фактором забезпечення комунікативної мотивації є *рольова гра*. Це розвиває інтерес до іншомовного спілкування, розширює предметний зміст, дає змогу учням вийти за межі своєї діяльності, а також дозволяє передбачити майбутній особистий досвід, граючи в ролі людей майбутньої професії. У структурі рольової гри виділяють три компоненти: 1) ролі, які виконують учні на уроці, можуть бути соціальними (професійні, соціальнодемографічні) та міжособистісними (лідер, друг, суперник тощо); 2) вихідна ситуація – виступає як спосіб її організації. Виділяють такі компоненти ситуації: а) суб’єкт; б) об’єкт (суб’єкт розмови); в) ставлення суб’єкта до предмета розмови, умови мовленнєвого акту. Існує величезна кількість форм

рольових ігор: презентація, інтерв'ю, заочна поїздка, прес-конференція, круглий стіл, телеміст, екскурсія, казка, репортаж, клуб за інтересами.

Кластерний метод – це графічний прийом систематизації матеріалу. Технологія кластерної компіляції полягає в наступному: формулювання ключового слова або поняття; записувати слова навколо ключового слова. Їх обводять і з'єднують з головним словом; кожне нове слово утворює новий стрижень, який викликає подальші асоціації. Таким чином створюються асоціативні ланцюжки. Кластери можна використовувати: при повторенні на початку навчального заняття; при введенні теми.

“Мозковий штурм” — широко використовуваний спосіб вироблення нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань. Його метою є організація колективної розумової діяльності в пошуку інноваційних шляхів вирішення завдань.

Основне завдання *кейсу* – детально відобразити життєву ситуацію при вирішенні комунікативних ситуативних завдань. Крім того, його метою є закріплення знань, практичних навичок та формування компетенцій у них. Студенти вчаться спілкуватися іноземною мовою, брати участь в дискусіях, використовувати граматичні конструкції, активізувати свій активний (пасивний) словниковий запас у процесі комунікативної діяльності.

Висновки. Використання активних та інтерактивних методів у навчанні іноземної мови дозволяє значно збільшити час мовленнєвої практики на занятті для кожного учня, досягти засвоєння матеріалу всіма учасниками навчальної групи, вирішити різноманітні навчальні та розвивальні завдання. Викладач, у свою чергу, стає організатором самостійної навчальної, пізнавальної, комунікативної, творчої діяльності студента, з'являються можливості для вдосконалення. Використання різноманітних методик викладання іноземних мов в аграрних ЗВО дають студентам можливість виявляти і вирішити проблеми, збирати й аналізувати інформацію, знаходити

альтернативні рішення й обирати найбільш оптимальний шлях розв'язання задач у процесі як індивідуальної, так і групової роботи.

Перспективи подальших досліджень: здобувачі вищої освіти приходять до ЗВО з різним рівнем володіння іноземною мовою, тому ця проблема є перешкодою в навчальному процесі; навчальні програми мають змінюватись залежно від потреб здобувачів та вимог працедавців. Тому, проблематика практичного застосування як активних, так і інтерактивних технологій мають досліджуватись і надалі.

Однак у цьому процесі виникають певні труднощі. По-перше, програми навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах часто базуються на рівні знань та навичок, отриманих здобувачами під час загальноосвітньої школи. Однак здобувачі вищої освіти можуть мати різний рівень підготовки, що вимагає індивідуального підходу та розвитку їхньої мотивації. По-друге, через обмежену кількість годин, призначених на навчання іноземній мові, самостійна робота стає все більш важливою. Це означає, що здобувачам потрібно вміло організувати свій час та здійснювати ефективну самостійну підготовку, особливо в умовах великого навантаження на інші дисципліни. По-третє, необхідно створити сприятливі умови для функціонування механізмів пам'яті під час засвоєння лексики (оскільки лексика є провідним компонентом вербального спілкування), а також забезпечити умови для самоконтролю.

- Література:**
1. Завгородня О.В. Психологічна підтримка вчителя як суб'єкта педагогічного впливу. *Концептуальні засади розвідку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: Збірник наукових статей /* За ред. Кременя В.Г., Ничкало Н.Г., Укл. Аніщенко О.В., Лук'янова Л.Б. – К.: Знання України, 2018. – С. 479–487
  2. Зливков В.Л. Психологія педагогічного спілкування: інтегративний підхід [навчальний посібник] / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська. – К., Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. 2018., – 277 с.
  3. Celce-Murcia M. Communicative competence: A pedagogically motivated model with content specifications / M. Celce-Murcia, Z.Dörnyei, S.Thurrell // *Issues in Applied linguistics*. – 1995. – Vol. 6(2). – P. 5–35
  4. Арістова Н.О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів : автореф. дис канд. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” Київ, 2008.

5. Заблоцька О.С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. *Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. - Серія: Педагогічні науки. – 2008. – С. 63–68.*

THE MOST USED METHODS OF ACTIVE AND INTERACTIVE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES FOR STUDENTS OF HIGHER EDUCATION IN THE SPHERE OF THE AGRICULTURAL COMPLEX

Chornobai Vira

Senior Lecturer of Philology Department at DSAEU,

Mishchenko Vadym

student of gr.BTSI-1-22 DSAEU

The problem of choosing the most effective and rational methods of teaching foreign languages that meet modern learning conditions and meet the requirements of modern education standards has not lost its relevance for many decades. Interactive technologies allow students to play various personal and professional roles in the educational and game field, master them while creating a future model of human interaction in a production situation. When using interactive technologies in education, the student is as close as possible to the conditions of the educational material, is included in the studied situation, is excited to active actions, experiences a state of success and motivates his behavior. The possibility of using interactive work in practical classes, where new material is learned, in pairs, where knowledge is applied, in special practical classes, such as generalization or survey. At the initial stages of training, working in pairs is quite effective. A huge plus is the opportunity for each child to express himself, to exchange his own ideas with a partner, and then to voice them to the entire audience, and most importantly - every winner will be involved in the work.

Keywords: *interactive technologies, active technologies, science, pedagogy, classification, project method, role-playing game, cluster, “brainstorming”, analysis of specific situations.*